

Рецензия

за придобиване на образователната и научната степен „доктор“
от проф. Лозан Митев, Национална спортна академия „Васил Левски“

Докторант: Миляна Каменова Велева

Тема на дисертационния труд: е „Въздействие на пропагандата по време на Олимпийски игри – от Берлин 1936 до Сочи 2014: Медийни проекции в българския и чуждестранен печат“

Биографични данни за кандидата:

Миляна Каменова Велева е редовен докторант във Факултета по журналистика и масова комуникация (ФЖМК) на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ с научен ръководител доц. Ефрем Ефремов.

Работи над 20 години като спортен журналист, а в момента е директор "Новини и актуални предавания" на Канал 3. Била е репортер, коментатор, водещ, редактор и главен редактор във вестниците „7 дни спорт“ и „Сега“, в телевизиите БНТ, Ринг ТВ, ТВ 7, Канал 3. Акредитиран журналист на шест Олимпийски игри. Специализирала е в Университета в Нант, Франция - езикова подготовка по френски език. Има сертификати за телевизионна журналистика от CNN, Атланта.

Сътрудничи на Българския олимпийски комитет в областта на медийната политика и публикува различни статии на олимпийска тема.

Носителка е на наградата за спортна журналистика „Братя Ексерови“.

Актуалност на темата: Представеният дисертационен труд разглежда изключително актуални проблеми на журналистиката и олимпийското движение свързани с кръстосването на значителни медийни, политически и национално-идеологически интереси в развитието на съвременния спорт на фона на неговата еволюция като социално явление през 20 и началото на 21 век. В този контекст възприетият от докторантката подход за проучване върху механизмите и промените в медийното отразяване на сложната метаморфоза в развитието на съвременния спорт чрез ретроспективното изследване на един и същи феномен –пропагандата като изразител на силови влияния върху спорта като социално явление, но в няколко различни социални пространства и исторически периода, представлява не само един оригинален научен поглед, но и принос в развитието на познанието както в журналистиката, така и в областта на социалните процеси в развитието на спортното движение и еволюцията на медиите като инструментариум за въздействие върху обществото.

Параметри на изследователския труд: Представената дисертация е в обем от 303 страници. Разработката е структурирана в съответствие с научните изисквания. В уводната част пълноценно са представени основните компоненти свързани с определяне на научно-методологическите параметри на изследването – актуалност на темата, цели и задачи на изследването, основни понятия, организация и методика на изследователската работа, показатели за анализ.

Следват три основни раздела, в които изчерпателно и пълноценно се развива преходът от теоретичните постановки основани на широкомащабно проучване на изворен информационен материал, изследвания на авторитети в областта на пропагандата, към боравене с историческата фактология, данните от специализираните проучвания на журналистически материали съобразно проблематиката и формулирането на обобщения и позиции по разглежданите въпроси. В последната част на дисертацията се представя заключението на автора, което корелира и конципира една ясна позиция на докторантката и напълно съответства на мащаба и задълбочеността на проучването.

В приложенията коректно са представени таблици с обработените емпирични данни от анализа на Българския печат по отразяване на Олимпийските игри предмет на изследването, илюстрации 29 бр, със списък от библиографски източници на кирилица, латиница, интернет източници общо 124 материала.

Вземайки също така под внимание значителния обем на изследователска работа, широкия спектър от библиографски проучвания и теоретическата обосновка на труда, е напълно обективно да се посочи, че представителния труд е дисертабилен.

Бележки по съдържанието на дисертационния труд:

В уводната част авторката аргументира актуалността на темата и мащаба на проблемите свързани с коректното отразяване на Олимпийските игри основани на умишленото използване на фалшиви и манипулирани новини. Въз основа на това, се определя и основната рамка на изследователската работа свързана с целите и методологията на изследователския труд. Целите и задачите на изследването са формулирани коректно и съответстват на цялостното съдържание на дисертацията. Представената концепция дава основание на Велева да формулира основните цели и задачи на своето изследване, като съсредоточи своето изследователско търсене в конкретните измерения на пропагандата по време на летните и зимни олимпийски игри слагайки акцента на тези прояви, които имат изключително голям отзвук и са предмет на мощно въздействие чрез пропагандата. Важно е да се подчертае, че използването на историческа съпоставка по такъв въпрос тя изследва е допустима с голяма степен на обективност по изследвания от нея проблем.- *Олимпийските игри в Сочи 2014 в контекста на тези в Берлин 1936, Москва 1980 и Лос Анжелис 1984 г.* Представената методология е коректна и дава основание за пълноценно научно интерпретиране на огромния по обем емпиричен материал. Представени са етапите и обема на изследователска работа, основните методи на проучване и анализ, което разкрива и доказва високата научна стойност на представения труд, а от друга страна разкриват умелия научен подход на докторантката. Особено това проличава във вещината, с която се борава с литературния обзор и работата с източници.

Бележки по първа глава

В първа глава Велева прави обстоен теоретически и исторически преглед на понятията свързани с пропагандата и фалшивите новини като понятия, научен и концептуален въпрос, който поставя на изпитание моралните и социални измерения на журналистиката като система за въздействие върху обществото. Така тя изгражда основната концепция за актуалност на изследвания проблем. Посочени са коректно определения, както и цитати свързани с изясняването на теоретическите аспекти на изследвания проблем.

Анализът върху еволюцията, съдържанието и формите на пропаганда в медиите са разработени с голяма подробност, представени са множество и различни виждания на изследователи в тази област. Трябва да се изтъкне, че докторантката е успяла да наложи една ясна и разбираема представа за еволюцията на пропагандата като явление в медиите, което считам за едно добро нейно постижение.

Считам, че авторката прави много точен анализ на политическия характер на пропагандата в спорта изтъквайки всички нейни положителни и отрицателни страни като средство за въздействие в обществото. Тя прави много добра диференция на формите на пропаганда в отделните обществени системи, което също така е интересен и оригинален принос в нейната изследователска работа.

В тази теоретическа част, Велева анализира чисто журналистическите компоненти, операции и технологии на пропагандата чрез целия спектър от журналистически и политически инструменти, психологически и логически инструменти за въздействие като похват на журналистиката.

Ценна част от изследването е връзката между държавата и пропагандата, които се съсредоточават на спортната арена, което тя нарича *„управленски инструмент за установяване на социален и идеологически контрол“*. Това, според мен е важен принос на нейния изследователски труд.

Прави впечатление лекотата, задълбочеността и прецизността в представянето на тезите на значими изследователи и специалисти по пропаганда и медии, които Велева осмисля критично с ясно формирани позиции. В тази връзка позоваването на множеството цитати не е в никакъв случай тежест на работата, а естествена и хармонична връзка, която прави нейните тълкувания и преценки добре обосновани.

Обхватът на изследването представя пълноценна картина в развитието на спортните медии като инструмент на пропагандата в двете основни форми на обществено социални системи през 20 век – плуралистичните демокрации и тоталитарните режими. Това авторката прави с обстойно представяне на примери, които дават ясно и пълноценно основните белези на единия и друг тип пропаганда. На този фон, Велева разкрива колорита на Българските спортни медии като инструмент на пропагандата, като тя анализира основните медии в разглеждания от нея период като вестниците Утро, Спорт, Народен спорт, Старт. С това тя демонстрира своята богата журналистическа култура в областта на Българската спортна преса от 20 век.

В първа глава Велева включва теоретическите въпроси свързани с изясняване социалната природа на спорта и обвързването на спорта с политиката.

Считам за важен детайл, който придава значимост на изследването, позоваването на основните принципи на олимпизма и постановките на Олимпийската харта, като базисна ценностна ориентация за изграждането на инструментариум за изследване. Така, авторката поставя естествените хуманни ценности като критерии за осъществяването на своите проучвания, анализ и оценки, които дават хармония в широкоспектърния подбор на факти и исторически детайли.

Направените изводи вследствие обширния преглед на общите процеси на развитието на спорта в обществото от 20 век, както и значителната теоретическа база на проблематика свързана с пропагандата в спорта, подсилена с множество и добре подбрани източници, дават основание на докторант Велева да представи едни пълноценни и задълбочени изводи.

Бележки по втора глава

Анализът на проблема за медийната пропаганда свързана с Олимпийските игри се разкрива на представените основните характеристики е тенденции в еволюцията на Олимпийското движение, което Велева представя последователно в хода на нейното изложение от самото му създаване до наши дни. Трябва да се подчертае, че историческите коментари и препратки са направени умели, в съзвучие с разясняването на паралелното развитие на пропагандата и по-специално медийната пропаганда в Олимпийското движение.

Тук влизат проблемите свързани с политизацията на Олимпийското движение, вследствие на ожесточената конфронтация, плод на политическия антагонизъм в световен план. Примерите в това отношение са изобилни, започвайки от проявите на дискриминация към отделни страни, проява на бойкоти, тероризъм и всякакви възможни влияния върху Олимпийското движение с оглед търсенето на политически дивиденди. На тази основа Велева представя акцента в своята изследователска работа, без останалата част от труда ѝ да бъде пренебрегван като научно постижение в нейната работа.

Докторантката се спира последователно на всички олимпийски игри, които служат за основа на нейната концепция за изясняване същността и проявленията на медийната пропаганда. Това, трябва да се отчете като един много задълбочен преглед в историческо отношение, представящ не само конкретните измерения на Олимпийските игри в Берлин, Москва, Лос Анджелис и Сочи, но съобразно правилата на социалния анализ, авторката разкрива широкия спектър от събития, които точно изясняват факторите водещи до изява на пропагандата по време на олимпийските игри.

Докторантката е успяла да събере огромен фактологически материал, който е проучен и интерпретиран коректно в светлината на научния проблем, който тя изследва. Именно въз основа на това, тя успява да дефинира сложните противоречия на Олимпийското движение, което въпреки принципите на Олимпийската харта, няма възможност нито да се опази, нито да се пребори от политизацията на спорта, а с това и на неговото пропагандно експлоатиране по време на Олимпийските игри. Тук са приведени многобройни примери за сблъсъка между супер силите – страните лидери в Олимпийското движение в опита им да налагат своите интереси на територията на Олимпийските игри.

В разкриването на моделите на пропаганда Велева обръща внимание на конкретните държавно политически инструменти прилагани в пропагандните модели на Олимпийските игри, които са предмет на нейния анализ. Това също е значим принос в изясняване на спецификите на пропагандирането в областта на спорта. Тя прави много важни разяснения относно приликите и

разликите между методите и съдържанието на пропагандата в либералните и тоталитарни общества.

Специално внимание докторант Велева отделя на използването на телевизията като средство за пропаганда още от Олимпийските игри в Берлин 1936 г., като разкрива богат спектър от подробности в това отношение.

И в този раздел авторката спазва приетия модел за анализ, като наред с представянето на основните тенденции на медийна пропаганда във водещите страни от двете страни на политическата конфронтация, тя отделя специално внимание в изясняване на медийната пропаганда в България. Тя проследява характеристиките на медийната пропаганда в България от Олимпийските игри в Берлин до Сочи, като изтъква не само сблъсъка на медиите с политиката, но и конкретните прилагани модели на медийна пропаганда в различните обществено политически социални модели у нас – до 1944, от 1944 до 1989 г. и след 1990 г.

От гледна точка на спортната история, а и включително на спортната журналистика, Велева е успяла чрез самостоятелно емпирично проучване на систематизира не само типологията, средствата, методите и формите на медийната пропаганда, но и да изтъкне облика на различните медии у нас, на отделни журналисти, което според мен, има значим и оригинален принос.

Това ѝ позволява да направи верни обобщения относно закономерностите на пропагандата на Олимпийските игри, да формулира оценки и лична позиция, което естествено произтича от направения преглед на огромен обем от сведения. Ето защо, предлагам на Велева да съсредоточи своите усилия в тази насока.

Бележки по трета глава

Отделянето на този анализ от материала в предишния раздел се нуждае от аргументиране или една друга възможност, отделянето на проблема за пропагандата на всички изследвани олимпийски игри поотделно в самостоятелни раздели. Изложението в трета глава следва модела на анализ от предишната глава като се основава на широка фактологическа основа, много пълноценно проучване на голямо количество журналистически материали, разбира се, вече в една много по-различна медийна и социално-политическа среда, което би могло да бъде основание за диференциране на анализа в тази глава като самостоятелен проблем.

В този раздел фактологическата част е трансформирана като център на изложението, за сметка на активното оперативно тълкувателно и оценъчно присъствие на авторката. Акцентът на изложението се основава на повествованието, което измества проблематиката в търсене на новите измерения на пропагандните технологии и методи, които се прилагат в Сочи. Така например вместо да се анализират и систематизират похватите на пропаганда, антипропаганда, манипулации и лъжливи новини, формата на тяхното прилагане, социалната среда, към която се отправят посланията, Велева влиза в чисто съдържателните аспекти на битката между пропаганда и антипропаганда в Сочи и изоставя изпълнението на своите изследователски задачи да разкрива технологии, форми, методи на пропаганда и фалшиви новини. Взимането на страна в пропагандната битка осъществявана на Олимпийските игри е морален въпрос, който авторката има право да го разкрие в заключителната част на своя труд и то чрез едно сумиране на общи принципи или ценностна система, докато влизането в диспут чрез обсъждане и анализиране на конкретното съдържание на пропагандните факти, превръща авторката от обективен изследовател в обществено политически наблюдател, което излиза от задачата на изследователския труд. В тази връзка считам, че работата ще спечели, ако заключителната част

на трета глава се насочи към характеристики и тенденции на развитие на формите, технологиите (алтернативни и свободни медии, електронни медии) на пропаганда и антипропаганда, оценки за нейната сила, значимост и обхватност.

Бележки по заключението и изводите:

В заключението и изводите основно внимание се отделя на социално-политическите аспекти на въздействие върху спорта като инструмент предизвикващ налагането на политическа пропаганда по време на Олимпийските игри.

Вярно се прави преценката, че смисълът на съсредоточаването на политическата пропаганда в медиите по време на Олимпийски игри се основава на изключителното им значение като феномен на човешката култура от 20 и 21 век.

Обемният фактологически материал, задълбоченото владение и интерпретиране на теоретическите проблеми на пропагандата в медиите дава възможност на докторантката да направи задълбочени оценки за характеристиките и еволюцията на пропагандата в Олимпийското движение, върху разкриване на тенденции в развитието на пропагандата в медиите по време на игрите.

Приносите посочени от докторантката са напълно обективни. Нещо повече, считам че представената дисертация, след нейното усъвършенстване, може да се използва като изключително ефективен учебен материал за подготовка на студенти специалисти в областта на спортната журналистика, спортния мениджмънт, олимпизъм и олимпийско движение.

Преценка на научните достойнства на представения труд и становище

Въз основа на направения преглед върху изследователския труд и взимайки под внимание всички аспекти на научния потенциал, доброто структуриране на разработката, чистият и ясен език на писане, особено значимите трактовки по ключови въпроси свързани със същността на медийната пропаганда, както и богатият практически опит на докторантката като един авторитетен журналист, считам, че тази разработка отговаря напълно на изискванията за придобиване на образователно научна степен доктор и **предлагам на уважаемото научното жури да присъди на Миляна Каменова Велева образователната научна степен „доктор“** по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика-спортна журналистика) за разработване на дисертационната ѝ теза „Въздействие на пропагандата по време на Олимпийски игри – от Берлин 1936 до Сочи 2014: Медийни проекции в българския и чуждестранен печат“.

С уважение,
Проф. Лозан Митев

14 март 2019 г.